

Ragnhild M. Eidem Krüger, redaktør:
Evige utfordringer. Helsetjenester og omsorg for eldre

Boken er en hyllest fra kolleger og venner til professor dr.med. Knut Engedal på hans 60-årsdag. De ønsker å markere hans innsats innen geriatri generelt, men først og fremst på området demens. Her er Engedal en ubestridt ener, og hans forskning om emnet er blant annet belønnet med Kongens fortjenstmedalje i gull.

Boken består av 18 kapitler skrevet av ledende forskere innen norsk alderspsykiatri, demensomsorg og geriatri. Kognitiv svikt og demenssykdom er et gjennomgående tema. Dette belyses fra et historisk, diagnostisk, terapeutisk, forskningsmessig, kommunikasjonsmessig og medmenneskelig synspunkt. Spesielt rørende er de mange pasientskildringer om og fra mennesker som sliter med denne forferdelige sykdommen. Organisering av helsetjenesten for eldregruppen, både i sykehus og i førstelinjetjenesten, diskuteres og sammenlignes til slutt med svenske forhold.

For tannhelsepersonell vil bokens omfattende behandling av temaet demens og kommunikasjon være av spesiell interesse. Det henvises til undersøkelser som viser at personer med demens har evne til å kommunisere ved hjelp av en ikke-verbal atferd som blikk, holdninger og berøring. Følgende råd gis: Fjern distraksjoner. Nærm deg personen langsomt og forfra slik at det etableres blikkontakt. Snakk langsomt og bruk korte, enkle setninger. Gi ett spørsmål eller en instruksjon om gangen. Bruk ja/nei-spørsmål i stedet for åpne spørsmål. Gjenta budskapet med de samme ordene, eventuelt gjenta budskapet med andre ord, hvis responsen uteblir. Unngå å avbryte personen, og gi god tid til å svare. Forenkle alle budskap uten å gjøre det hele banalt.

Boken anbefales til alle som ønsker å skaffe seg en oversikt over aktuelle utfordringer innen norsk demensomsorg. Den inneholder få medisinske faguttrykk og er derfor tilgjengelig også

for personer uten helsefaglig bakgrunn. Utfyllende referanselister gir mulighet til selvstudium.

Det faktum at tre av fire institusjonsbeboere i Norge har en demenssykdom, gjør at boken vil være av spesiell interesse for tannhelsepersonell som har det behandlingsmessige ansvaret for beboere i sykehjem.

Gunhild Vesterhus Strand

Tønsberg: Forlaget Aldring og helse; 2006. ISBN 10 82-8061-056-1. Boken er på 314 sider.

Vivian E Rushton og John Rout:
Panoramic radiology

Vivian Rushton, universitetslærer i Dental and Maxillofacial Radiology ved School of Dentistry, University of Manchester og John Rout, leder av radiologiavdelingen ved Birmingham Dental Hospital, har sammen skrevet en liten lærebok i panoramarøntgen. Begge er velkjente profiler innen kjeve- og ansiktsradiologi både i England og Europa. Den viktige oppgaven som billedredaktør har de delegert til Keith Horner, også han fra University of Manchester.

Boken har syv kapitler og er på 148 sider inkludert indekssidene. Boken er nr. 20, den andre om røntgen, i en serie beregnet på allmennpraktiserende tannleger. På omslaget skriver forfatterne at bokens målgruppe er hele tannhelseteamet. Ved å få bedre forståelse for panoramarøntgen kan billedkvaliteten maksimeres og derved også diagnostikken til fordel for pasienten.

Hvert enkelt kapittel er godt organisert med formål, hvilket utbytte leseren kan få av å gå gjennom det, og deretter en innledning til kapittelet. Kapitlene avsluttes med en konklusjon og forslag til annen relevant lesning.

De fleste bøker om panoramarøntgen har kapitler som tar for seg utviklingen av teknikker og apparatur; så også denne. Det er lettere å forstå hvorfor

dagens apparater er som de er, når man kan lese om utviklingen av disse apparatene, som etter hvert er blitt svært avanserte. Det er dessuten morsomt å lese om hvilket pågangsmot og hvilken oppfinnsomhet enkelte av pionerene, og da kanskje spesielt «OPGens far», finnen Yrjö Veli Paatero, viste. Den første kommersielle panoramamaskinen, Watson Rotograph, ble fabrikkert i England som et resultat av Paateros samarbeid med den engelske radiologen Sydney Blackman. Boken har i denne sammenheng med noen morsomme illustrasjoner som denne anmelder ikke har sett tidligere. Det første kapittelet heter for øvrig «Historie og fremtidig utvikling», men det siste emnet dveler ikke forfatterne særlig lenge ved.

Kapittelet om teori og praksis ved panoramarøntgen er oversiktlig og greit, og inneholder en trinnvis oversikt over så vel forberedelser som innstilling og eksponering av pasienten. Dette vil være svært praktisk lærdom for dem som skal utføre denne type røntgenundersøkelser.

Røntgenanatomi er definitivt mer komplisert på rotasjonsradiografi enn på vanlige summasjonsbilder. Ikke minst fordi det ved ortopantomografi vil forekomme dobbeltbilder (ghost images), er det viktig at man vet hva som er normal røntgenanatomi. Boken inneholder her oversiktlige bilder og greie illustrasjoner.

Boken behandler videre stråledoser, undersøkelsesrisiko og bruk av panoramarøntgen i allmenn tannlegepraksis. Her diskuteres også indikasjoner og muligheter på en fin måte. Kapitlene inneholder også viktige konklusjoner om undersøkelsesmetodens begrensninger. Et omfattende kapittel om kvalitetssikring av bildene er informativt og nyttig, men behandler mest kvalitetssikring av bilder på film. Her i landet selges det vel nå bare digitale panoramarøntgenmaskiner. Boken kommer med relevante forslag til størrelse og oppløsning på skjermen ved granskning av digitale bilder.

Til slutt har boken et relativt omfattende kapittel om granskning, der avsnittet om relasjonen mellom canalis